

Bargen Deg i Ofalwyr:

Maniffesto Etholiad Senedd Gofalwyr Cymru 2021

Mae gofalwyr di-dâl sy'n gofalu am aelod neu ffrind anabl, sâl neu oedrannus neu ffrind wedi arbed £ 33 miliwn i Lywodraeth Cymru bob dydd ers dechrau'r pandemig COVID-19, ac mae 91% o'r cyhoedd yng Nghymru yn credu bod gofalwyr di-dâl wedi bod yn bwysig yn gofalu am bobl yn ystod y pandemig. Mae'r ymdrech ddi-dâl aruthrol hon wedi arwain at dros dri o bob pedwar gofalwr wedi blino'n lân gan eu bod wedi gorfod gofalu am fwy o amser gyda llai o gefnogaeth. Ac eto mae 5 mlynedd o werthusiadau Gofalwyr Cymru o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant 2014 yn dangos bod gofalwyr wedi bod yn brwydro ers blynyddoedd. Er gwaethaf hawliau cyfreithiol i wybodaeth, asesiad a chefnogaeth, nid yw anghenion mwyafrif helaeth y gofalwyr yn cael eu hasesu nac yn derbyn y gefnogaeth sydd ei hangen arnynt. O ganlyniad, mae llawer yn teimlo bod yn rhaid iddynt aberthu eu dyheadau personol a gyrfaol i ofalu.

Mae'r maniffesto hwn wedi'i lywio gan ein hymngysylltiad â miloedd o ofalwyr dros y tymor Senedd hwn. Mae'n cynnig camau realistig y mae'n rhaid i bwy bynnag sy'n ffurfio Llywodraeth nesaf Cymru eu cymryd i gydnabod gofalwyr di-dâl fel y trydydd piler hanfodol o ofal a chefnogaeth yng Nghymru, a darparu'r gefnogaeth sydd ei hangen arnynt mor daer i barhau i ddarparu gofal wrth edrych ar ôl eu lles eu hunain. Mae Gofalwyr Cymru yn barod i gefnogi gweithredu'r cynigion hyn.

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Lles

- Dylai Llywodraeth Cymru fabwysiadu rôl fwy strategol wrth fonitro ac ariannu partneriaid fel eu bod yn cyflawni eu rhwymedigaethau o dan y Ddeddf.
- Gan ddefnyddio digonedd y gwerthusiad presennol o'r Ddeddf, ac adroddiad interim y gwerthusiad a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru ym mis Hydref, dylid cyhoeddi cynllun gweithredu pwrpasol drafft i wella gweithrediad y Ddeddf gydag amserlenni clir erbyn diwedd 2021. Unwaith. mewn grym, dylai'r Gweinidogion adrodd yn flynyddol i'r Senedd ar y cynnydd.

Cefnogaeth Gofalwyr Teg a Chyson

- Lleihau anghydraddoldeb yn y ddarpariaeth ledled Cymru, cyflwyno safonau gofynnol o gymorth i ofalwyr yn seiliedig ar gymhwysedd gofalwyr, gan gynnwys hawl i gael seibiannau, wedi'i ategu gan fformiwla ariannu genedlaethol ar gyfer gwasanaethau gofalwyr awdurdodau lleol os oes angen.
 - Gwella mynediad at, a dealltwriaeth o, asesiadau anghenion gofalwyr trwy ofynion cenedlaethol ar gyfer prosesau safonedig gan gynnwys adborth, apeliadau ac amseroedd aros ac annog iaith glir, gyson i hyrwyddo ac esbonio'r asesiadau.
-

Gwasanaethau Gofalwyr wedi'u hadnewyddu

- Adfer gwasanaethau gofalwyr sydd wedi tarfu cyn gynted â phosibl a chynyddu cyllid i gwrdd â'r ôl-groniad o angen a grëwyd gan y pandemig.
- Caniatáu mwy o hyblygrwydd wrth ddefnyddio taliadau uniongyrchol i gynorthwyo gofalwyr i ddiwallu eu hanghenion.
- Rhoi sicrwydd i wasanaethau a phartneriaid statudol trwy ymrwmo i drefniadau cyllido tymor hwy ar gyfer gwasanaethau'r trydydd sector.

Gofalwyr mewn Cyflogaeth

- Cynnwys gofalwyr sy'n gweithio yn yr agenda gwaith teg trwy annog arferion sy'n gyfeillgar i ofalwyr ym mhob sector gan gynnwys gweithio hyblyg, pasbortau gofalwyr ac absenoldeb gofalwyr â thâl sy'n cael eu dwyn ynghyd ym mholisiâu gofalwyr gweithle sy'n cael eu cyd-gynhyrchu gyda gofalwyr.
- Ei gwneud yn ofynnol i bolisiâu gweithle sy'n gyfeillgar i ofalwyr fel amod derbyn arian cyhoeddus.
- Cyflwyno hawl i wyliau gofalwyr taledig ar gyfer gweithwyr Llywodraeth Cymru.
- Sefydlu Fforwm Gwaith Teg sy'n canolbwyntio ar Ofalwyr mewn Cyflogaeth i annog dysgu a disgwyliaid traws-sector o ran cefnogaeth i ofalwyr sy'n gweithio.

Adnabod ac Ymwybyddiaeth

- Cyflwyno dyletswydd newydd ar y GIG i nodi gofalwyr a hybu eu hiechyd a'u lles.
- Creu cofrestr genedlaethol o ofalwyr erbyn 2023. • Ei gwneud yn ofynnol i'r holl staff iechyd a gofal cymdeithasol sy'n debygol o ryngweithio â gofalwyr ymgymryd â lefel gymesur o hyfforddiant Ymwybyddiaeth Gofalwyr.
- Sicrhau y gellir ailadrodd yr ymgyrch ymwybyddiaeth Hawliau Gofalwyr gyfredol yn flynyddol.

Llais Cryfach i Ofalwyr

- Grymuso'r Grŵp Cynghori Gweinidogol ar Ofalwyr i chwarae rôl fwy strategol wrth bennu polisi gofalwyr cenedlaethol, wedi'i lywio gan arbenigedd ei aelodaeth eang, mewn ysbryd partneriaeth gymdeithasol.
- Cydnabod gofalwyr fel piler beirniadol wrth ddarparu gofal a chefnogaeth yng Nghymru trwy osod disgwyliaid clir gan Awdurdodau Lleol, Byrddau Iechyd Lleol a Byrddau Partneriaeth Ranbarthol o ran cydgyhyrchu mewn gofal gyda chynrychiolwyr gofalwyr.